

Бабина Н.О., доц., Попова І.І., магістр

Київський національний університет технологій та дизайну

**АРХІТЕКТУРНІ ЗАМАЛЬОВКИ
ЯК ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ДИЗАЙНЕРА**

Анотація. Малювання архітектурних споруд з натури в межах навчальної практики є особливо цікавим навчально-методичним матеріалом, який всебічно розвиває об'ємно-просторове мислення майбутніх дизайнерів.

Ключові слова: архітектурні замальовки; навчальна практика.

Babina N., Popova I.

Kyiv National University of Technologies and Design

**ARCHITECTURAL SKETCHES
AS A PROBLEM OF DESIGNER'S LEARNING PRACTICE**

Abstract. Drawing of architectural structures from nature within the limits of educational practice, is especially interesting educational and methodical material which comprehensively develops three-dimensional thinking of future designers.

Keywords: architectural sketches; educational practice.

Вступ. Для освітньо-професійної підготовки майбутнього дизайнера дуже важливе значення має навчальна практика. Програма практики спрямована на використання та засвоєння теоретичних знань, розуміння перспективи, пізнання технічних аспектів малювання архітектурних форм.

Постановка завдання. Задачі навчальної практики націлені на накопичення візуальних образів та використання їх у творчому процесі проектування. Під час виконання завдань у студентів розвивається професійне бачення та широкий спектр можливостей відображення оточуючого середовища. Не менш важливим є набуття практичних навичок роботи з різними матеріалами, що використовуються для скетчинга.

Результати досліджень. Під час виконання завдань з навчальної практики особливе значення надається роботі над графічними та живописними замальовками архітектури, що сприяє розвитку образного просторового мислення, творчих здібностей. Студенти набувають вміння працювати на пленері, робити замальовки і використовувати їх в подальшій роботі дизайнера. У процесі малювання архітектури відбувається накопичення образотворчих способів і прийомів зображення. Але це не єдине джерело придбання цих якостей. Важко переоцінити в цьому роль супутніх дисциплін, які дають велику і корисну інформацію, знання і практичні навички. До цих дисциплін відносяться рисунок, живопис, перспектива, проектування.

Виконання ескізів та замальовок архітектури – це сам по собі дуже важливий навчально-виховний процес і вимагає зосередженого та вдумливого ставлення до роботи. Теоретична основа для малювання архітектури – вміння зображати з натури і по уяві геометричні фігури і тіла в будь-яких положеннях, вміння ділити криві і прямі відрізки на будь-яку кількість частин з урахуванням перспективних скорочень. Вільне зображення геометричних об'ємів і фігур, знання закономірностей лінійної і повітряної перспективи допоможуть студенту легко і швидко позначати на папері загальну форму як деталей, так і цілих архітектурних комплексів.

Різноманітність форм архітектурних споруд, їх навколишнє середовище - все це виступає об'єктом для малювання. Послідовність завдань у програмі навчальної практики студентів – дизайнерів приблизно наступна: начерк з натури простих архітектурних деталей, деталей з орнаментом, малих архітектурних форм і фрагментів

будівель, інтер'єрів, екстер'єрів окремих споруд і різних архітектурних комплексів. Як об'єкти для скетчингу можна брати як пам'ятники архітектури, так і сучасні споруди.

Рис. 1. Студентська робота

Малюючи з натури пам'ятники архітектури і сучасні об'єкти, студент вчиться відчувати і використовувати широкий діапазон пластичних і виразних засобів, відчувати і застосовувати деталі, оцінювати просторові рішення і пропорції будівель.

Одним із сучасних напрямків у малюнку є архітектурний скетчинг. Термін «скетчинг» означає – техніка створення малюнків від руки швидко та легко. У перекладі з англійської sketch – «ескіз, замальовка, швидкий малюнок». Ця техніка ґрунтується насамперед на швидкості. Вона також дозволяє учню виконувати швидко візуалізацію за допомогою малюнка різних будівель архітектури. Популярність скетчингу зростає, і його сміливо можна позначити як одну із виразних технік художніх напрямів у сучасному архітектурному малюнку.

Рис. 2. Студентські роботи

Замальовки архітектури та архітектурних елементів проводяться протягом двох навчальних практик з послідовним ускладненням завдань в міру набуття знань і навичок. Ці завдання переслідують певну навчальну мету. Вивчаючи і малюючи архітектуру, студент пізнає її композиційно-художні закономірності, стилеві особливості, конструктивно-художню логіку побудови частин, деталей і цілого архітектурного ансамблю.

Виконання завдань на архітектурну тему переслідує багатопланові цілі. Це, по-перше, придбання і подальший розвиток образотворчих навичок, глибоке освоєння всіх закономірностей реалістичного малюнка, розвиток композиційних здібностей студента.

Рис. 3. Студентська робота

Метою завдань для студентів 1–2-х курсів є закріплення навичок і розуміння, як зображувати архітектуру і простір середовища.

Тому для виконання в межах навчальної практики були запропоновані наступні завдання:

Завдання 1. Замальовки архітектурних споруд в міському середовищі. Виявлення світлотіньовими засобами пластики формоутворення зображуваного об'єкта, зв'язку з лінією горизонту з урахуванням лінійної і повітряної перспективи.

Завдання 2. Загальний вигляд архітектурного ансамблю чи окремого об'єкта. Удосконалення на практиці графічних навичок, розвиток відчуття композиції. Передача тональних відношень із чітко вираженим контрастом.

Завдання 3. Етюд міського пейзажу. Загальний вигляд архітектурного ансамблю чи окремого об'єкта, культової споруди та історико-архітектурної пам'ятки в різних техніках (графіка, живопис, мішана техніка) та різної тематики.

Завдання 4. Відпрацювання навичок виділення основних та другорядних членувань об'єктів, узагальненого відтворення пластики фасадів історико-архітектурних пам'яток (прорізи, колони, пілястри, карнизи тощо).

Завдання 5. Замальовки архітектурних форм. Завдання полягає в зображенні архітектурних ідей, передачі свого неповторного, авторського, індивідуального почерку найбільш раціональним графічним шляхом.

Студенти вчаться миттєво схоплювати індивідуальні риси об'єкта і відобразити їх на папері, перетворювати уявні образи в виразні малюнки, самостійно вибудовувати образотворчу концепцію, створювати стилізації архітектури.

Важливим питанням при виконанні начерків та замальовок архітектури є вибір образотворчих матеріалів. Архітектурні рисунки виконуються в різній техніці, але

основним пропонується лінійний спосіб зображення. Для цього використовується олівець, ручка, пензель, маркер.

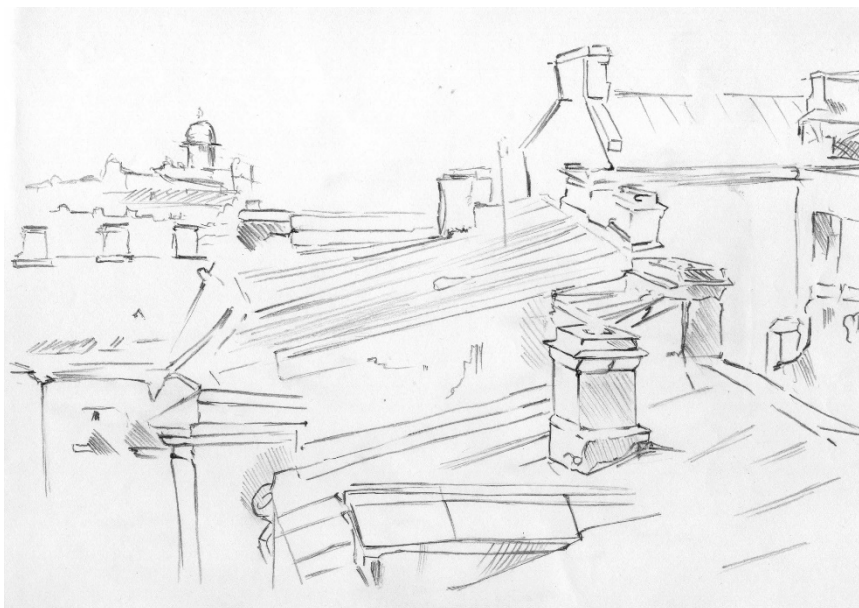

Рис. 4. Студентська робота

Студент повинен малювати ескізи від руки, легко і чітко та за допомогою різних графічних інструментів (акварельних фарб, лінерів різної ширини, фломастерів для ескізів та звичайних фломастерів). Коли студент малює з натури архітектуру, він повинен мати великий діапазон засобів виразності і вміти застосовувати їх.

Метою завдань для студентів на практиці є закріплення навичок та розуміння, як зображати архітектуру та простори середовища. Для виявлення окремих характеристик архітектурних форм (матеріалу, фактури, освітленості) і додання малюнку більшої наочності і виразності використовується тон, світлотінь, колір. Виконуються ескізи за допомогою різних графічних інструментів (акварельних фарб, лінерів різної ширини, маркерів).

Для практичних занять студенту знадобляться: скетчбук; набір грифельних олівців з твердістю на вибір: Т, ТМ, М, М2, гумова гумка або формопласт, набір акварельних фарб професійної серії для художників, натуральні пензлі для акварелі: розміри великий, середній, маленький. Також потрібні синтетичні плоскі пензлі середнього розміру та резервуюча рідина для залишення білого паперу на аркуші, набір лінерів різної ширини, біла ручка, темперні білила або гуаш білого кольору, набір маркерів для скетчингу від 12 кольорів та маркер блендер.

У програму практики входять вивчення сучасних графічних технік та напрямків скетчингу; вивчення сучасних матеріалів; приклади робіт художників. Особливостями зображення в даній техніці є виявлення перспективи та композиції, промальовування форми, фактури та текстури матеріалів. Також бажано проведення майстер-класу самим викладачем роботи з різними графічними матеріалами (тушшю, аквареллю, олівцями, маркерами). У доступній формі учням подаються необхідні відомості, що підкріплюються інтенсивною практикою. Студенти навчаються миттєво схоплювати індивідуальні риси об'єкта та відображати їх на папері, перетворювати уявні образи на виразні малюнки, самостійно вибудовувати образотворчу концепцію, створювати серійні ілюстрації та елементи архітектури. Учні навчаються малювати швидко,

експресивно і в той же час досягають виразні прийоми, які допомагають передати характер архітектури.

Висновки. Навчальна практика має практичне спрямування, пов'язане з майбутньою професійною діяльністю студентів - дизайнерів. Навчальна практика - це обов'язковий етап навчання. Це вивчення природи, середовища, пошук і збір матеріалу для виконання майбутніх творчих завдань.

Подальшим напрямом досліджень є варіанти використання скетчингу при виконанні завдань з навчальної практики студентів – дизайнерів.

Список використаної літератури

1. Ежов В. И. Эскизная графика архитектора: Архитектурная композиция. Эскизное проектирование. Природная и городская среда (Альбом-монография). К.: Информ.-издат. центр "СИМВОЛ-Т", 2003. 336 с.
2. Місто очима студентів. Проблеми візуального сприйняття і графічне відображення архітектурного середовища: монографія. С. О. Шубович, Н. С. Вінтаєва, Г. Л. Коптєва та ін.; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва. ім. О. М. Бекетова. Х.: ХНУМГ, 2014. 237 с.
3. Попова І. І. Архітектурні замальовки та скетчинг. Методичні вказівки до виконання завдань з навчальної практики для студентів денної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 022 Дизайн, освітньої програми Дизайн середовища. Упор.: І. І. Попова. К., 2020. 49 с.
4. Попова І. І. Сучасні тенденції скетчингу в дизайні предметно-просторового середовища. *Актуальні проблеми сучасного дизайну: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 22.04.2021): В 2-х т. Київ: КНУТД, 2021. Т. 2. С. 262–265.
5. Кожевников А. М. О роли и месте эскизирования в архитектурном образовании. *Архитектурная наука в МАРХИ*. М.: Ладыя, 2001. № 5.
6. Кривоногова А. С. Архитектурная графика и основы композиции: учебное пособие. СПб.: СПбГЛТУ, 2016. 48 с.
7. Даниленко В. Я. Нові погляди на дизайн промисловий, графічний, середовищний. *Дизайн-освіта 2003: досвід, проблеми, перспективи: Всеукраїнська науково-методична конференція* (24–28.03.2003, Харків). Харків: ХДАДМ, 2003. С. 120–126.
8. Tayefe E. How to draw architecturally. *Elme Memar Institution*. 2008. Ch. 5. P. 98–99.